

به نام خدا

جبران خسارات زیست محیطی

ایران و چین

(با توجه به اعطای پروتکل های بین المللی)

مؤلف:

حسین ولی زاده

سرشناسه : ولی زاده، حسین، ۱۳۵۸-
 عنوان و نام پدیدآور: جبران خسارات زیست محیطی ایران و چین (با توجه به
 عضویت در پروتکل های بین المللی
 مشخصات نشر: تهران: گیلو، ۱۳۹۴.
 مشخصات الفبایی: ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۹۵-۳۳-۰ : 978-600-8095-33-0
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 یادداشت: چاپ دوم
 رده بندی کنگره : ۱۳۹ ج ۲ / ۸ / ۹۵۵ K
 رده بندی دیویی : ۷۶۲۰۹۵۵/۳۴۱ :
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۱۰۶

عنوان کتاب :	جبران خسارات زیست محیطی ایران و چین (با توجه به
تألیف و گردآوری :	عضویت در پروتکل های بین المللی)
ناشر :	حسین ولی زاده
مدیر اجرایی :	انتشارات بین المللی گیلو
صفحه آرا و طراح جلد :	محمد صدیق سپهری نیا
سال و نوبت چاپ ناشر :	آزینا گوهری
نوبت چاپ کتاب :	۱۳۹۴ / اول
شمارگان :	دوم
شابک :	۱۰۰۰
قیمت :	۹۷۸-۶۰۰-۸۰۹۵-۳۳-۰
آدرس :	۶۰۰۰۰ ریال
تلفن :	میدان انقلاب، ضلع شمال غرب میدان، جنب بانک رفاه، پلاک ۵۹، طبقه ۲، واحد شرقی
	۰۹۱۲۷۹۸۱۶۵۴ - ۰۲۱ - ۶۶۵۶۲۰۴۴ - ۶۶۱۲۳۸۸۰

فهرست

پیشگفتار	۵
مقدمه	۹
مبنای مسئولیت جبران خسارت	۱۲
انواع مسئولیت دولت‌ها در خصوص جبران خسارات زیست محیطی	۱۶
الف - مسئولیت دولت‌ها نسبت به جلوگیری از ایراد خسارات زیست محیطی	۱۹
ب - مسئولیت دولت‌ها نسبت به جبران خسارات زیست محیطی	۲۴
پروتکل‌های بین‌المللی برای جبران خسارات زیست محیطی مورد پذیرش ایران و چین	۳۰
الف - کنوانسیون‌های زیست محیطی مورد تصویب مجلس شورای اسلامی ایران	۳۱
ب - کنوانسیون‌های زیست محیطی مورد تصویب چین	۶۴
نحوه‌ی مسئولیت چین نسبت به پروتکل‌های بین‌المللی زیست محیطی	۷۲

نتیجه‌گیری ۹۱

فهرست منابع ۹۵

www.ketab.ir

پیشگفتار

با توجه به اهمیت روزافزون بحث محیط زیست و مسئولی حفاظت از آن، موضوع مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها نیز در این ارتباط از اهمیت زیادی برخوردار گردیده است. جود باید و نبایدهای که دولت‌ها در ارتباط با مسائل زیست‌محیطی با آن مواجه‌اند و ضمانت‌اجرائی این باید و نبایدها، نیاز به پیش‌شرطی دارد با عنوان مسئولیت. در واقع مسئولیت را می‌توان این‌گونه تعریف کرد: «مسئولیت در لغت به معنی پرسش، مورد سؤال واقع شدن و به مفهوم عکس‌العمل و خایه آمده است و در اصطلاح عبارت است از تعهد ناشی به دفع ضرری که بوجود آمده است، خواه ناشی از تقصیر فرد یا مرجع دارای مسئولیت باشد یا ناشی از فعالیت آن

۶ - جبران خسارات زیست محیطی ایران و چین

باشد». لذا این مطالعه در صدد است تا مسئولیت دو کشور ایران و چین را نسبت به مسئله جبران خسارات زیست محیطی با توجه به عضویت این دو کشور در پروتکل‌های بین‌المللی مرتبط با این نوع مسئولیت را مورد بررسی قرار دهد. چرا که از نگاه نگارنده، عضویت یک دولت در کنوانسیون‌ها و پروتکل‌های بین‌المللی با هدف پیشگیری و جبران خسارات زیست محیطی، خود شاخصی است که بیانگر میزان مسئولیت‌پذیری دولت‌ها در خصوص جبران خسارات زیست محیطی می‌باشد. دلیل انتخاب دو کشور چین و ایران در مطالعه، نحوه‌ی مسئولیت ذکر شده‌ی این دو کشور، روابط نزدیکی اقتصادی و سیاسی میان آن‌ها و تلاش‌های مستمر هر دو کشور جهت پیوستن به کنوانسیون‌های

بین‌المللی مرتبط با محیط زیست، طی سال‌های اخیر می‌باشد.

تا کنون حدود ۲۸۰ معاهده و موافقت‌نامه بین‌المللی و منطقه‌ای در زمینه حفاظت محیط زیست و مسائل مرتبط با آن منعقد شده است که از این میان حدود ۷۰ کنوانسیون و پروتکل جنبه جهانی داشته و مابقی منطقه‌ای است. در این میان دو کشور ایران و چین نیز به تعدادی از کنوانسیون‌ها و پروتکل‌ها پیوسته‌اند. تا کنون حدود ۵۰ کنوانسیون و پروتکل زیست‌محیطی با تصویب مجلس شورای اسلامی مورد پذیرش جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته است. چین با مسئولیت‌پذیری در قبال محیط زیست بین‌المللی و برای حفاظت از منابع محیط زیست، به بیش از ۵۰ پیمان و قرارداد حفاظت از محیط زیست و منابع

۸ - جبران خسارات زیست محیطی ایران و چین

پیوسته است و سازمان حفاظت محیط زیست چین به عنوان مرجع ملی، اجرای اکثر آنها را برعهده دارد. در این مطالعه مختصر به چگونگی مسئولیت بین المللی این کشور در خصوص جبران خسارات زیست محیطی می پردازیم.

حسین ولی زاده

بهار ۱۳۹۴

امروزه التزام به جبران خسارات زیست محیطی براساس قواعد عام مسئولیت بین المللی^۱ به عنوان اصل مبنایی در جهت حمایت و حفاظت از محیط زیست مورد شناسایی واقع شده است. آنگونه که اصل ۲۲ اعلامیه استکهلم ۱۹۷۲ و اصل ۱۳ اعلامیه ریو ۱۹۹۲ دولت ها را به «همکاری برای توسعه بیشتر حقوق بین المللی در زمینه ای مسئولیت جبران خسارت و صدمات زیست محیطی» فرا می خواند. لذا یکی از اشکال همکاری دولت ها جهت توسعه حقوق بین الملل زیست محیطی، تشکیل کنوانسیون ها و پروتکل های منطقه ای و بین المللی مرتبط با جبران خسارات زیست محیطی، عضویت کشورها در آن ها و تصویب و

۱ International Responsibility

۱۰ - جبران خسارات زیست محیطی ایران و چین

پذیرش اصول این کنوانسیون‌ها توسط ارگان‌های داخلی این دولت‌ها می‌باشد، چرا که پروتکل‌های مرتبط با آن خسارات زیست‌محیطی می‌تواند سبب کاهش وند فزاینده تخریب محیط زیست و کاهش نابودی منابع طبیعی گشته و بروز بحران‌های محیط زیستی را تحت تأثیر قرار دهد. پس می‌توان گفت عضویت بیشتر دولت‌ها در کنوانسیون‌های بین‌المللی جبران خسارات زیست‌محیطی در توسعه حقوق بین‌المللی زیست‌محیطی بی‌تأثیر نیست. لذا در این پژوهش، هدف اصلی بررسی مسئولیت دو دولت جمهوری اسلامی ایران و چین در خصوص جبران خسارات زیست‌محیطی از طریق مطالعه‌ی عضویت این کشورها در کنوانسیون‌های زیست‌محیطی مرتبط با این نوع مسئولیت می‌باشد. اما قبل از آن به منظور تبیین بهتر

مسئله مسئولیت دولتها در خصوص جبران خسارات زیست محیطی به بررسی مفهوم مسئولیت پرداخته و مبنای مسئولیت جبران خسارت زیست محیطی را مورد بررسی قرار می دهیم. همچنین در این کتاب به انواع مسئولیت دولتها در خصوص جبران خسارات زیست محیطی نیز اشاره می نمائیم.